כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסוד שיח



בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת שופטים ■ ד' אלול ה'תשע"ב ■ 22.08.2012 ■ גליון מס' 187

תפוצה לכל קהילות ישראל

אלול

מובא בספרים בשם רבי סעדיה גאון, שיש שני ענייני תשובה. האחת: קבלה על להבא וחרטה על העבר, והשנייה: תשובת צדיקים, שעושים תשובה היום על המעשים הטובים שעשו אתמול. זאת. כיוון שלא עשו אותם באותה השלמות ובאותה ההשגה שמשיגים היום, ולפי ההשגה של היום היו המעשים של אתמול פגומים, ולכן שבים בתשובה בכל יום ויום.

בספר סדורו של שבת חלק ב' פ"ג איתא: "שמעתי מרב סעדיה גאון, שפעם אחת בא אצלו אחד מתלמידיו בלילה ומצאו שהיה מתגלגל בשלג. והיה התלמיד עומד משתומם ונחרד, ואמר לו: "רבי, רבי, כלום חס ושלום אתה צריך לתשובה בייסורים וסיגופים כאלה? ואם הדרת כבודו, שמעולם נשמר מכל לכלוך והרהור עבירה, מסגף עצמו כך, מה נעשה אנחנו אזובי הקיר, מלאים פשעים ועוונות מנעורינו. הלא לא יספיקו לנו כל מיני צער וייסורים בסיגופים גדולים ומרים כמוות, לפי ערך הדרת כבוד תורתו שיהיה צריך לגלגול שלנו!".

והשיב לו: "דע, שמעולם לא עשיתי כזאת, כי ידעתי בנפשי שלא עברתי עבירה כזו שאהיה צריך לסיגופים כאלה. אך למדתי דרך זו מבעל-בית אחד שבאתי לבית מלונו והתאכסנתי אצלו, והוא לא היה מכיר בי אם אני בעל תורה או לא, וכבדני כערך הכבוד שעושים לכל יהודי. אחר כך יצא הקול בעיר שאני באתי לשם, ונאספו כל בני העיר לכבודי כדרך אנשי ישראל שכבוד תלמידי חכמים יקר בעיניהם, וכולם מכבדים אותי ומספרים בשבחי ומשמשים אותי מאוד. ובראות זאת בעל הבית, התחיל גם הוא לכבדני בכבוד גדול ונורא מאוד, ולעשות לי כל מיני יקר וגדולה כפי השגת ידו ויותר. וכשרציתי לצאת משם ולשום לדרך פעמי, וכל בני הקהילה עומדים ללוותני, נפל בעל-הבית לפני רגלי ויבך ויתחנן לי לאמור: "ימחול נא לי כבוד תורתו". עמדתי משתומם ואומר לו: "הלא עיני ראו ולבי יודע כי כיבדתני ככל אשר היה בידך ובכוחך לעשות, ומה היית יכול לעשות עוד בכבודי?"... והשיבני: "אני מפייסו על השעה הראשונה שלא הייתי יודע במעלות גדולתו, ולא כיבדתיו בכבוד הראוי לכבודו הרם, אלא רק כפי שמכבדים שאר אנשים, ועל כן הנני נופל לפני רגליו ומבקש מלפניו שיסלח לי על מיעוט הכבוד שכיבדתיו משום שלא ידעתי אז בגדולת כבודו".

הדברים נכנסו לתוך מעמקי לבי, ולא מצאתי עוד מנוח לנפשי: אם על כבוד בשר ודם כך נפל לפני בכבי ובתחנונים שאסלח לו על העבר, קל וחומר בן בנו של קל וחומר בגדולת יוצר בראשית. שהרי יודע אני כי עתה נתרבו הדעת וההכרה אצלי יותר מאשר ידעתי אז, ועתה גדלה אהבתי ויראתי ועבודתי אליו ביתר שאת לפי ערך גדולת ההכרה בו. ולכן, אני מבקש ומתחנן מלפניו על העבר, ומסגף עצמי בסיגופים האלה שימחול לי על מיעוט עבודתי וקטנות יראתי ואהבתי אותו בימים עברו, כי מצער היו מאוד כפי ערך העבודה שראוי לעבדו בפחד ובאימה כאשר אני מכיר בו עתה. ומלבד הבחינה הכללית של תשובה על העבר, אף גם בעזרת השם יתברך בכל יום ויום אני מכיר יותר בגדולתו, ועבודה רבה נוספת אצלי בכל עת, ובכל יום אני מתחרט ועושה תשובה שלימה על יום אתמול שעבר במיעוט הכבוד הראוי כפי שאני יודע היום".

(מתוך החוזרים בתשובה לישראל קלפהולץ)

■

עוד בעיתון

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

שום תשים עליך מלך

השל"ה (ספר "שני לוחות הברית" לרבי ישעיה הלוי הורוויץ) בפרשת שופטים כותב: הראשונים והאחרונים נתחבטו בפרשת המלך בשאלה...

המשך בעמ' 2

שו"ת קיץ

שאלה: בעת טיול באירופה מצאנו את עצמנו כלואים במלון בשבת משום שדלת הכניסה הראשית נפתחה ונסגרה אוטומאטית באמצעות עין חשמלית. האם יש פתרון הלכתי למציאות הזאת הקיימת כבר בכל העולם?...

המשך בעמ' 4

סיפור לשבת

החופה שבוטלה

מעשה נורא מהרב הצדיק, האי צנא מלא דספרא, רב האי גאון, חסידא ופרישא, שמו נודע בשערים...

המשך בעמ' 3

שביבים

- יפה שעה אחת בתשובה
- "באוזני שמעתי"
- "להתחפש" למעלה מדרגתו באלול
- הנהגות וסגולות לאריכות ימי חיי האדם
- וקרא זה אל זה ואמר
- "ג'יהאד הוא הדרך"

המשך בעמ' 4

פרשת שופטים

שום תשים עליך מלך

/ הרב יעקב הלוי פילבר

השל"ה (ספר "שני לוחות הברית" לרבי ישעיה הלוי הורוויץ) בפרשת שופטים כותב: הראשונים והאחרונים נתחבטו בפרשת המלך בשאלה: **מה חטאו ישראל** במה שבקשו מלך, והרי היא מצות עשה ככתוב: "שום תשים עליך מלך". ובמסכת סנהדרין מובא בשם שמואל שכל האמור בפרשת מלך (שבספר שמואל א, ח) מלך מותר בו, ועוד אמרו שם: שלא נאמרה פרשה זו אלא לאיים עליהם שתהא אימת המלך עליהם. וכן היה רבי יהודה אומר: שלש מצוות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ והראשונה שבהן היא **להעמיד להם מלך**. ואם כך כיצד ניישב את הסתירה, שמצד אחד מצוה לשים מלך ומאידך ישראל בימי שמואל נזדפו על שביקשו להם מלך? ומסביר השל"ה כי לפי הר"ן (דרשות הר"ן, דרוש יא) יש שתי הנהגות בעם ישראל: האחת היא הנהגת המשפט שהיא על פי התורה, ועל הנהגה זו נתמנו הסנהדרין. והאחת היא הנהגה שאינה לפי דין התורה והיא הנקראת "הוראת שעה", כי השעה צריכה לכך, וכבר אמרו חז"ל (ב"מ ל ב): "לא חרבה ירושלים אלא על שדנו בה דין תורה". ועל האפשרות של דין שאינו לפי דין תורה רמזה התורה: "ואתה תבער דם הנקי", שמשמעותו שאנו מענישים את הנקי, כי לפעמים מבערין דם נקי כאשר מכין ועונשים שלא כדין מפני צורך שעה. ולתכלית הנהגה זו היה מנוי המלך, כי מלך פורץ גדר.

להנהגה הכפולה הזו מוצא השל"ה מקור גם בכתוב: "כי שמה ישבו כסאות למשפט, כסאות לבית דוד" שהכוונה היא: "כסאות למשפט" - הם הסנהדרין, "כסאות לבית דוד" - הוא כסא מלכות בית דוד. על פי הדברים הללו מסיק השל"ה: הכלל העולה מהדברים הנ"ל הוא שבמצב הרגיל המשפט הוא בידי הסנהדרין שהם שופטים משפט צדק על פי התורה, ורק במקרים מיוחדים, מפני צורך השעה, כהוראת שעה היה המלך דן ופורץ גדר אפילו נגד משפט התורה. והחלוקה הכפולה הזו יש לה רמז גם בכתוב: "צדק צדק תרדוף", צדק אחד כנגד הסנהדרין שהוא משפט התורה, והצדק השני להוראת השעה, ועל הוראת השעה נאמר: "למען תחיה וירשת את הארץ", כי לא חרבה ירושלים אלא שהעמידו דבריהם על דין תורה. (פירושו זה של השל"ה הוא מענין, כי לפי הגמרא החיסרון היה שדנו לפי חומרת הדין ולא נהגו לפנים משורת הדין, במידת הרחמים. ואילו לפי השל"ה החיסרון הוא הפוך, שהם נצמדו לדין תורה גם במקום שהדין הקל עם העבריין, ולא דנו במשפט המלך, שהוא מחמיר עם העבריין גם שהוא נגד הדין).

נחזור לשאלת מנוי המלך: אם יש מצוה למנות מלך מה היה חטאם של ישראל בימי שמואל כשביקשו למנות עליהם מלך? והתשובה היא שחטאם של ישראל בימי שמואל היה על שאמרו: "תן לנו מלך לשפטנו", וכוונתם היתה לבקש מלך שיהיה **שופט קבוע**, להרחיב את סמכויותיו של המלך על חשבון סמכויות הסנהדרין. וזה נגד רצון ה', כי ה' רוצה שבאופן קבוע יהיו השופטים שופטים לפי משפט התורה, ולכך ציותה: "שופטים ושוטרים תתן לך", דהיינו הסנהדרין, ומינוי המלך השופט נגד משפט התורה זה רק להוראת שעה. ולכן אצל המלך נאמר: "שום תשים **עליך**", כי הוא מושל עליך ופורץ המשפט הנתון בתורה, ואילו אצל הסנהדרין נאמר: "**תתן לך**" ולא עליך. וכאן מוסיף השל"ה הלכה נוספת, שקודם מלוך מלך בישראל היה גם משפט המלך בידי בית הדין, והם היו דנין את שני העניינים הללו, כמו משה רבנו שהיה מלך ככתוב: "ויהי בישורון מלך" וגם ראש הסנהדרין. ומצב זה חוזר גם לאחר החורבן כמו שמובא (יבמות צ ב) בשם רבי אליעזר בן יעקב: "שמעתי שבית דין מכין ועונשין שלא מן התורה". וכאן מביא השל"ה פירוש חדש, שהכתוב: "לא תסור ימין ושמאל" כפי שפירשו אותו חז"ל (עיין רש"י, דברים יז יא): "אפילו אומרים לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין", זה נאמר על הסנהדרין דווקא כל זמן שלא נתמנה מלך בישראל, אבל לאחר שנתמנה המלך, אז כל אחד בשלו, הסנהדרין במשפט צדק, והמלך בהוראת שעה.

סיפור לשבת

החופה שבוטלה

{הסיפור הפלאי המתפרסם להלן ללא עריכה, ראה אור בכתב העת התורני "אור ישראל" מאנסי, ופורסם על ידי ממקור אחר במדורי השבועי "בסוד שיח" בעיתון הצפה ע"ה ואולי גם ב"בסוד שיח" בגלגולו הנוכחי. החידוש הפעם הוא, שסיפור המעשה שנכתב על-ידי "רבי בנימין רעסלער ז"ל, סניאטין (גליציא)" פורסם עוד בחייו של בעל הדברי חיים מצאנז זצוק"ל, כפי שאפשר ללמוד מהטקסט, ולא ידוע שהיה מי שהטיל ספק בנכונותו בכל פרטיו. ותודה לחמדת לבבי הרה"ג שמואל ראטה שליט"א, שהמציא לי את הגירסה העדכנית והאמינה ביותר.}

המשך בעמוד הבא...

מעשה נורא מהרב הצדיק, האי צנא מלא דספרא, רב האי גאון, חסידא ופרישא, שמו נודע בשערים, כבוד שם תפארתו, מרן שר התורה, אספקלריא המאירה לתבל ולדרים עליה, מורינו הרב רבי חיים האלבערשטאם אב"ד דק"ק צאנז, לפני שמש ינון שמו ועד דור דורים יכון כסאו אמן סלה.

איש אחד היה בארץ אשכנז (דייטשלאנד), והאיש גדול מאד בנכסים רבים והון רב, הן בכסף וזהב והן במקנה ובאבנים טובות ומרגליות, ושמעו של האיש היה לגביר מפורסם ואיש נדיב לב, ולו בת יחידה יפת תואר ויפת מראה.

ויהי לימים, עלה בדעת הגביר להשיא את בתו, ויאמר בלבו: למה לי לבקש אחר חתן אשר כסף תועפות לו, הלא טוב לי לבקש חתן עבור בתי שיהיה למדן גדול בתורת ה' וגם יראת אלקים תהיה בלבו. ויצו הגביר לרתום את מרכבתו וישם לדרך פעמיו, ויסע לאחת הישיבות הגדולות ויבוא לפני ראש הישיבה, ויאמר אליו: "אדוני! הנה ה' בירך אותי בכל, ולי בת יחידה אשר חביבה עלי כנפשי, על כן אבקש מאדוני לבחור לי תלמיד הגון, למדן גדול, ואותו אתן לבתי לאיש". וייטב הדבר בעיני ראש הישיבה ויבחר לו את הגדול שבתלמידיו, ונתקשר השידוך. והגביר הגביל את זמן החתונה, ויסע לביתו לשלום.

ויהי לזמן המוגבל, ויבוא החתן עם ראש הישיבה לעירו של הגביר, והגביר הכין את כל צרכי החתונה כפי עשרו, והזמין לכל הקרואים אנשים חשובים וגבירים.

והנה בזמן ההוא אירע אשר הרב הצדיק ר' חיים מצאנז היה גם כן שם, כי נסע לרחוץ במרחץ (וואריים באד) למען שיתרפא מחוליו. ויגמור הגביר בדעתו לכבד את הרב מצאנז בסידור הקידושין, וישלח הגביר מרכבה הגונה להביא את הרב מצאנז. ויבוא הרב מצאנז, ויאמר למחותן קודם סידור הקידושין: "רוצה אני לדבר עם החתן"!

ויקח הרב את החתן לחדר ונשתהה שם כמה שעות עד בוש.

וירא הגביר כי בושש הרב, ויפתח הגביר את הדלת ויבוא לפני הרב ויאמר לו: "אדמו"ר! אל יתרעם עלי כבוד מורנו ורבנו כי תרהיב נפשי לבוא החדרה בלא הורמנא, כי האנשים הקרואים אינם יכולים להתעכב כאן כי היום פנה, על כן אבקש ממורנו ורבנו למען יסדר את הקידושין ולא יתעכב הדבר".

ויאמר הרב: "לא אתעכב יותר, אך קראו נא לאם הכלה המחותנת"! ותיקרא המחותנת לפני הרב וישאל הרב את פיה ויאמר: "האם יש לכם עוד בנים ובנות"? ותאמר האשה: "לא! רק בתי הישרה המהוללה היא בתי היחידה". ויאמר הרב: "וכי לא היו לכם יותר"? ותאמר האשה: "הן, היה לי בן אחד ילד קטן, אך מינקת אחת היתה לי ותלך המיימה לרחוץ, ותטבע עם הילד". וישאל הרב: "היש לכם סימן בילד"? ותאמר האשה: "הן"! ויאמר הרב אליה: "הנה תורתנו הקדושה אצרה אשר אח לא יישא את אחותו, על כן תדעו כי החתן הלז בנכם הוא"!

ויקרא הרב לראש הישיבה וישאלהו מאין השיג את התלמיד. ויספר לו כי מצאו את הילד צף על פני המים ויאסוף אותו אל ביתו ויגדלהו, וילמדהו תורה עד כי ב"ה היה מלמדו להועיל ויגיעתו וטרחתו לא לחינם היתה! ויאמר הרב: "כעת תגדל השמחה ביניכם כי מצאתם את אבדתכם, וגם ה' יתברך הציל אתכם מעבירה שלא ישא אח את אחותו"!

ותהום כל העיר לגודל השמחה ולגודל המופת של הרב מצאנז. והקול נשמע בכל העולם מהמופת הגדול אשר עשה הרב נ"י ויודו כולם לה' על המופת הנ"ל ועל טהור עיניים מהרב הצדיק.

וזהו שאמר הכתוב: "מצוות ה' ברה מאירת עיניים", המצוות והמעשים טובים והתורה הקדושה שלומד הרב לשמה הם יאירו את עיניו הטהורים לראות דברים נסתרים ולגלות דברים צפונים. יהי רצון שצדקת הרב תגן עלינו ועל כל ישראל אמן סלה.

רשמתי מוצש"ק אור ליום א' י"ד אדר שני ימי הפורים תרל"ה לפ"ק פה סניאטין. ■

שו"ת קיץ

הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

שאלה: בעת טיול קבוצתי באירופה מצאנו את עצמנו כלואים במלון בשבת משום שדלת הכניסה הראשית נפתחה ונסגרה אוטומאטית באמצעות עין חשמלית. שמתי לב שגם בחדרי השירותים, מפיגי הריח פועלים באופן אוטומאטי, ובאופן כללי כמעט הכול היה אוטומאטי ובלתי נשלט. האם יש פתרון הלכתי למציאות הזאת הקיימת כבר בכל העולם? (לא בכל מדינה יש בתי מלון יהודים וכו')

תשובה: אכן זו מציאות הגורמת להרבה שאלות הלכתיות וחשש לחילולי שבת, ולכן ראוי לכל יהודי לשים לב בזמן שמתכנן את נסיעתו, לקבוע את שהותו בבית מלון או אכסניה שאין בהם את החששות הנ"ל ואף אם הם ברמה פחות טובה, ואדרבא בכך מכבד את השבת, שנמנע מחשש חילולי שבת[א].

אמנם כשאין אפשרות אחרת, ומוכרח הוא ליסע, או שהוא כבר נמצא בשבת בבית מלון שכזה ורק כעת שם לב לבעיות הנ"ל, יש לכמה מהמצבים הנ"ל פתרונות הלכתיים הנכונים לשעת הדחק כגון זו וכמו שאפרט לקמן.

באשר לדלת הראשית של המלון הנפתחת על ידי עין אלקטרונית: ימתין עד שיעבור שם גוי, וכשהגוי עובר בפתח ימהר גם הוא להיכנס, וייזהר שלא ייכנס אחריו כשהדלת מתחילה להינעל, וכך ינהג גם באשר ליציאה מבית המלון.[ב]

באשר לדלת הכניסה לחדר הנפתחת ע"י כרטיס מגנטי: אם אין אפשרות לפתוח את החדר על ידי מפתח, יוכל לרמוז לגוי ברמז שאינו ביטוי של ציווי לפתוח עבורו את הדלת[ג], וכגון שיאמר לו 'איני יכול להיכנס לחדר'.[ד]

אפשרות אחרת היא לנסות להדביק את מקום המנעול בסרט דביק מערב שבת באופן שהדלת לא תינעל, אך כמובן החיסרון בזה הוא

ברור, שיש חשש גניבה וכדומה.

באשר לבית הכיסא: הנה מצוי שמלבד מפיגי הריח הפועלים בעת יציאתו, גם המים יורדים באופן אוטומאטי כשעוזב את המקום, והנה אם הוא כבר נמצא שם ורק אז מתבררת לו מציאות זו, יש מקום להקל שיוכל לעזוב את המקום, משום שהוא פסיק רישא דלא איכפת ליה[ח] באיסור דרבנן[ו], המותר במקום הצורך[ז].

אך אם כבר קודם כניסתו היה מודע לבעיות הנ"ל, לכתחילה יחפש מקום אחר ללא החששות הנ"ל, ואם אי אפשר, יש מקום להתיר להיכנס מטעם הנ"ל, וכן משום כבוד הבריות.

אמנם מצוי שבכניסתו לשם נדלק האור באופן אוטומאטי, ויש לשים לב לכל זה[ח].

ומלבד חששות אלו ישנם חששות נוספים בפעולות חשמליות נוספות הנגרמות בפתיחת דלת החדר, בפתיחת דלת המרפסת או החלון ובסגירתם, כגון בהדלקת המזגן והתאורה ובכיבוי , ויש לתת את הדעת על כך. וישנם בתי מלון שהמערכות החשמל ומיזוג האוויר אינן מופעלות באמצעות חיישן (גלאי נפח) אלא על ידי הנחת הכרטיס המגנטי בתוך בית קיבול המותקן לכך. והעצה בזה היא להניח אחד משני הכרטיסים במקום הנ"ל למשך כל השבת[ט].

א - עיין דוגמה לדבר בביאור הלכה סימן ר"נ ד"ה 'כי זהו כבודו'.
ב - אורחות שבת חלק ג' פרק כ"ו סעיף כ"ו והערה ל"ט
ג - שמירת שבת כהלכתה חלק א' פרק כ"ג סעיף ס"ח (במהדורה השלישית) דיש פוסקים הסוברים ד"יצירת פתח' אינה נחשבת להנאה, וזו גם עצה לדלת הראשית של המלון.
ד - ואם אינו מבין, יש מקום להקל אם הוא צורך גדול ויש בדבר ביטול 'עונג שבת', ולצוות על הגוי בפירוש שיפתח עבורו את הדלת דהוא שבות דשבות במקום צורך גדול ומקום מצווה אמנם לשיטת החזו"א הוא אמירה לנכרי באיסור דאורייתא. וכמובן שלא יוכל לצאת ולהיכנס לחדר מספר פעמים כאוות נפשו על ידי עצה זו, אלא אך ורק במקום צורך גדול כדלעיל, וצריך ליזהר מאד בכל זה. ומכאן יש להעיר על מה שכתב הרב גנוט שליט"א בעלון 'בסוד שיח' לפני כשבועיים (אות ג' במאמרו) עיי"ש.
ה - נראה לענ"ד ברור דזה נכלל בגדר 'פ"ר דלא איכפת ליה' וכמו 'ארעא דחבריה', ואף לסוברים דשפיכת מים בגינה ציבורית (בדרך של פסיק רישא) נחשבת כפ"ר דניחא ליה, מ"מ כאן שהוא רק אורח שם לכמה ימים, וכן שכמה רגעים אחריו ייכנס שם גוי ויגרום הוא להפעלת מפיגי הריח וירידת המים, הוי כפ"ר דלא איכפת ליה.
ו - עיין שו"ת מנחת יצחק ח"ג סימן כ"ג.
ז - כמבואר במשנה ברורה סימן שט"ז ס"ק ה', וסימן שכ"א ס"ק נ"ז ושעה"צ שם אות ס"ח, וכן יש לומר שיש בזה פגם בכבוד הבריות להשאר שם כל השבת-שש"כ פרק ל"ב הערה קכא*)
ח - ואם היא תאורה שיש בו הבערה (חוט להט) לכאורה אין היתר דהוא פ"ר באיסור דאורייתא, אך אם התאורה היא בלי הבערה, אולי יש מקום להקל במקום שנוגע לכבוד הבריות, והדבר תלוי בשאלה שנחלקו בה האחרונים האם בהפעלת תאורה כזו יש איסור דרבנן או איסור דאורייתא. ומן הסתם בד"כ אפשר למצוא מקום אחר.
ט - מתוך שמירת שבת כהלכתה שם, ואורחות שבת שם. ומערכות המופעלות על ידי גלאי נפח יתכן שיוכל לנטרלם על ידי כיסוי הגלאי במגבת וכדו'.

שביבים / שאול שיף

יפה שעה אחת בתשובה

יהודי שאל את הצדיק ר' אשר מסטולין: "האם יכול אני לעשות תשובה למרות שחטאתי בחטא שלפי הכתוב אין התשובה עליו מועילה לעולם?"

"וכי מה זה שייך לך?" השיב לו ר' אשר, "אתה חייב לעשות את המוטל עליך, ושמא חושש אתה שלא יהיה לך עולם הבא? על כך אמרו חכמים: 'יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא'".

"באוזני שמעתי"

הצדיק רבי משה טייטלבוים, גולל פעם בפני נכדו בעל 'ייטב לב' שיחה שהתנהלה בעולם העליון בין רש"י ובין הצדיק ר' איציקל מדרוהוביטש. וכך סיפר:

רש"י נפגש בעולם העליון עם הצדיק ר' איציקל ושאלו איזו זכות ומצוה יש לבנו, הרב הקדוש ר' מיכל מגיד מישרים מזולטשוב שמרעישין בו את כל העולמות? מה עשה שזכה לכבוד גדול כל כך בפמליא של מעלה?

"בני זכה לכך מכיוון שלומד הוא תורה לשמה", השיב לו ר' איציקל. "אין זו סיבה מספקת", השיב רש"י. "בני הרבה לסגף את עצמו בתעניות, אולי זו זכותו", אמר ר' איציקל. "גם זה אינו תירוץ מספיק", השיבו רש"י. "הרבה כסף נתן לאביונים, גומל חסד גדול הוא בני, ואולי זו זכותו", הוסיף ר' איציקל כדי להניח את דעתו של רש"י. אלא שגם סיבה זו לא נראתה לו וביקש שוב מר' איציקל שיחשוב על מעשיו של בנו וימצא לו זכויות אחרות. הרהר ר' איציקל ואמר: "בני ר' מיכל השיב רבים מעוון. הרבה בעלי תשובה נעשו בזכותו". "כן", אמר רש"י, "הפעם נחה דעתי. סיבה זו דיה כדי שתעשה רושם בשמים".

לשמע הדו-שיח המופלא בין רש"י לר' איציקל מפי סבו, שאלו הנכד מנין לו לסבא מה דברו שני אלה ביניהם. "מהיכן יודע אני?" השיבו רבי משה טייטלבוים, בתום לבו, "הייתי למעלה ובאוזני שמעתי".

"להתחפש" למעלה מדרגתו באלול

כותב רבי שלום מרדכי הכהן שבדרון זצ"ל:

איתא בשולחן ערוך, שבעשרת ימי תשובה יש להחמיר יותר מכל השנה, ואפילו מי שאינו מקפיד כל השנה על פת עכו"ם, יזהר בימים אלה ויחמיר על עצמו.

ויש להתבונן, הלא כל השנה אינו נמצא בדרגה של יראת שמים להחמיר בזה, ואם כן חומרתו שמחמיר כעת בעשרת ימי תשובה אינה אלא מן השפה ולחוץ, שהרי יודע מראש שלאחר יום הכיפורים יחזור להרגלו הקבוע ומה העניין לעשות דברים שאינו שייך אליהם? וכי מנסים אנו לרמות מישהו חלילה?

אמנם כשנתבונן נמצא, שאין כאן רמאות כלל. למה הדבר דומה? לאדם שאינו מקפיד על תפילה במניין קבוע ובשעה קבועה, אך כשבנו הגיע לגיל חינוך אינו רוצה שבנו יתחנך לזלזול בתפילה, ולכן מתחיל להקפיד.

והנה, גם אם הבן ירגיש שאין האבא עושה זאת אלא בשבילו, סוף סוף רואה הוא שתפילה היא דבר חשוב אצל אביו, והדבר ישפיע עליו לטובה, ובסופו של דבר יושפע מכך גם האב עצמו, שיישאר רושם בלבו אודות ערכה של תפילה.!!!

כך גם כאן בימי אלול והימים הנוראים: האדם צריך להתחפש לדברים נעלים, ואף-על-פי שעושה זאת רק כחיקוי בעלמא, מכל מקום משאיר

רושם בנפשו מהו הערך הנכון, מהי השאיפה, איך צריך להיראות באמת, ואז יתכן שאף בשאר ימות השנה יושפע מעט לטוב.

הנהגות וסגולות לאריכות ימי חיי האדם / הרב חנניה צ'ולק שליט"א

א. מצינו ששלמה המלך אומר במשלי "כי אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד". כמו כן נאמר במשלי (ג' ב') "כי אורך חיים ושנות חיים יוסיפו לך". ורש"י מבאר ע"י תורתי ומצוותי יאריכו ימיך.

ב. מצינו בעשרת הדברות שכר אריכות ימים על מצות כיבוד אב ואם, שנאמר "כבד את אביך ואת אמך למען יאריכון ימיך".

ג. מצינו בפרשת 'קריאת שמע' שכר על קיום המצוות, "למען ירבו ימיכם וימי בניכם".

ד. כן אנו מבקשים בברכת החודש "שתחדש עלינו את החודש הזה..." ותתן לנו חיים ארוכים".

ה. במסכת מגילה דף כ"ז: מצינו שהתלמידים שואלים את רבם הזקן, במה זכית להאריך ימים, רואים שאריכות ימים היא זכות שאדם צריך לשאוף ולהתפלל עליה. כן מובא במדרש תנחומא פרשת מקץ (ס"י) עה"פ "על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא" (תהילים ל"ב)- מהו "לעת מצוא", אמר רב אבא: זה הזקנה, דצריך אדם להתפלל על זקנותו שיהיו עיניו רואות ופיו אוכל ורגליו מהלכות.

ו. ב"תנא דבי אליהו" (פכ"ו) מובא: "כל המבקש ימים ושנים, עושר וכבוד וחיים ארוכים בעולם הזה ובעולם הבא, יעשה את רצון אביו שבשמים ואת רצון אביו ואמו".

ז. עוד סגולה לאריכות ימים מצינו במדרש רבה (בראשית פנ"ט): "ובאורח צדקה חיים ואברהם זקן בא בימים" - לכו וטפלו בצדקה ואתם זוכים לזקנה, ממי אתה למד מאברהם שכתוב בו "ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט" - וזכה לזקנה - "ואברהם זקן בא בימים".

ח. סגולה נוספת מצינו בילקוט (רמז תתע"א). מעשה באשה אחת שהזקינה הרבה, ובאה לפני רבי יוסי בן חלפתא ואמרה: חיים של ניוול הם. שאיני טועמת לא מאכל ולא משקה, ואני מבקשת להיפטר מן העולם. אמר לה: מה מצוה את למודה (רגילה) לעשות בכל יום, אמרה לו: למודה אני, אפילו יש לי דבר חביב, אני מנחת אותו, ומשכמת לבית הכנסת בכל יום. אמר לה: מנעי עצמך מבית הכנסת ג' ימים זה אחר זה. הלכה ועשתה כן, וביום השלישי חלתה ומתה. למדים אנו שהשכמה לביהכ"ס מביאה אריכות ימים.

ט. במסכת כבא בתרא דף י"א מסופר על בנימין הצדיק שהחייה אשה ושבעת בניה, ועסק בצדקה ומעשה חסד, והוסיפו לו עשרים ושתיים שנה על שנות חייו.

י. בשו"ת תשובות והנהגות ח"א. סי' צ"ח, מובאת סגולה לאריכות ימים. "שישתדל תמיד להתפלל את כל תפילותיו בציבור - במניין של אנשים. ומובא בספר "כתר ראש" (הלכות תפילה אות כ'), שרבי חיים מוולאזין זצ"ל אמר: דמיום עמדו על דעתו לא התפלל אלא בציבור, ופעם אחת היה במלון ושלח לבני הכפרים הסמוכים שיבואו להתפלל בציבור.

י"א. בשו"ת "נהרות איתן" (ח"א או"ח ס' כ"ג). בשם הקדמונים: חשיבות רבה בסעודת ראש חודש, ושהיא סגולה גדולה לאריכות ימים ושנים, שהרי המילים סעודת ראש חודש הם נוטריקון "סרח", וכשם שסרח בת אשר האריכה ימים, כמובא ברד"ק (שמואל א' פ"כ) שסרח בת אשר האריכה ימים, שהרי היא נמנית עם באי הארץ, כן הוא הזהירים בסעודה זאת שעל ידה יזכו לאריכות ימים.

י"ב. רבי חיים פלאג'י כתב בספרו "נפש כל חי" (מערכת ז' אות י"ח), "הזהיר להדליק נר שבת בשמן זית, מאריך ימים". ובכך מבאר הפסוק "כי עמך מקור חיים באורך נראה אור" (תהילים ל"ו) רמז הפסוק 'כי עמך מקור חיים' 'באורך' - צוותה התורה להדליק נר בשבת לשמו ולכבודו, ובאור זה נראה ב"אור החיים".. כן מובא בספר "חסידים" (ס' ער"ב) סגולה זו.

י"ג. כתב ה"מגן אברהם" (ס' רס"א סק"ח): "מצוה להוסיף מחול על הקודש בכניסת השבת. והיא מצות עשה מדאורייתא. והמנהג בתפוצות ישראל להחמיר ולקבל תוספת שבת. וכתב ה"פרי מגדים, (או"ח ס' רנ"ו) בפירושו "אשל אברהם", "והחכם עיניו בראשו והמוסיף מחול על הקודש מוסיף לו חיים".

י"ד. במדרש שיר השירים (רבה פ"א ס"ט) מובא: "אמר רבי יודן: "כל המלמד תורה ברבים זוכה ששורה עליו רוח הקודש". וכתב על כך בספר "מנורת המאור" (ח"ג עמוד שפ"ג) "אבל הלומד על מנת לעשות, ומלמד לאחרים, ומעשה אותם לעשותן, יחיה ויאריך ימים. וכמבואר במדרש דברים (רבה פ"ח ס"ד) "חיים הם למוצאיהם" - למי שמוציאין לאחרים".

ט"ו. במסכת עירובין דף נ"ד: מסופר על רבי פרידא שהתמסר לתלמידו, ולימדו ארבע מאות פעמים עד שהבין, וזכה בזכות זה לחיות ארבע מאות שנים.

ט"ז. דוד המלך אומר (תהלים ל"ד) "מי האיש החפץ חיים... בקש שלום ורדפהו" - המבקש ורודף אחר השלום, ומקדים שלום לכל אדם - יזכה לאריכות ימים.

ובגמרא ברכות דף י"ז: מובא על רבי יוחנן בן זכאי שלא הקדימו אדם שלום בעולם, ומצינו בגמרא ראש השנה דף ל"א: שהאריך ימים וחי מאה ועשרים שנה.

ובירושלמי (תענית פ"ד ה"ב) מסופר: על רבי חנינא שהקדים שלום והאריך ימים.

ובברכות דף ו': מובא: היודע בחבירו שרגיל ליתן לו שלום, יקדים לו שלום, שנאמר "בקש שלום ורדפהו". וב"שבט מוסר" (פט"ז כ"ב) מובא: ד"שלום" הוא ראשי תיבות "שומר לחיים ומחיה מתים" - דהשלום שומר את החיים מכל נזק שלא ימות לפני זמנו אלא יאריך ימים.

י"ז. בספר "סדר היום" (לרבינו יונה בן מכיר) כתב: "כל שיהיה האדם שלם בדעותיו ומכלכל דבריו לברך את ברכת "אשר יצר" לרופא כל בשר ומפליא לעשות בכוונה הראויה, לא יחלה כל ימיו ולא יצטרך לרופא ולא לרפואותיו". ורבי שמשון פינקוס זצ"ל בספרו "נפש חיה" (עמוד ס') כתב: "ברור לי מעל לכל ספק שהסגולה ביותר לבריאות הילדים ולאריכות ימים היא לברך ברכת "אשר יצר" מלה במלה, בכוונה, מעשה זה פותח שערי שמים".

י"ח. במצות בקור חולים זוכה לאריכות ימים. דשנינו במסכת פאה: "אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה.. וגמילות חסדים", וכתב רבי עובדיה מברטנורא - היינו ביקור חולים. ובירושלמי (תענית פ"ד ה"א) רבי מנא אמר: ובדבר הזה תאריכו ימים - זה גמילות חסדים".

י"ט. שניים מקרא ואחד תרגום מביא לאריכות ימים. כן מסופר בספר "חסידים" (ס' ש"א). מעשה באדם אחד שקץ בחיין, וגמר בדעתו לבל יאמר 'שנים מקרא ואחד תרגום', דהאומרם - מאריכין לו ימיו ושנותיו. והשיב לו החכם: דחיוב גמור הוא להמשיך ולומר שניים מקרא אף במי שקץ בחייו.

וקרא זה אל זה ואמר

יישר כח לרב שמואל ברוך גנוט שליט"א על הנושא החשוב שעורר, ברשימתו "שבת וינפש".

ברשותכם אבקש להעיר ג' הערות:

א. בנוגע להדלקת נרות בלובי של המלון או הצימרים. הן אמת שזה ודאי לא לכתחילה, אך חשוב לציין את דברי הגר"א נבנצל שליט"א בספרו ירושלים במועדיה / שבת קודש (ח"ב עמ' סו), שבמקרה שבעל המלון אינו מתיר להדליק אלא בלובי,שתדליק שם בברכה ותעשה שם תשמיש לאור הנרות.

ב. עוד בהנ"ל: מצינו נשים צדקניות שמדליקות נרות שבת בחדרים למרות שהנהלת המלון אוסרת זאת. יש לדעת שמי שעושה כן, עושה **מצוה הבאה בעבירה** ולא יצאה ידי חובת המצוה וגם ברכה אסור לה לברך על הדלקה זו!

ג. עוד תקלה שכיחה בבתי הארחה למיניהם ובכלל לכל דירה שמתארחים בה:

הסומך על דעת המתירים להשתמש בדוד שמש בשבת, צריך לבדוק היטב בערב שבת מנין באים המים החמים בבית הארחה. יש לא מעט בתי מלון שלא משתמשים כלל בדודי שמש, ובכך המשתמש במים החמים עלול להכשל באיסור תורה של בישול ואולי אף הבערה (במקרה של חימום בגז)!

כמו"כ לאלו שלא משתמשים כלל במים חמים בשבת - גם עליהם לערוך בדיקה בערב שבת לאיזה צד פותחים את הברז בשביל מים קרים. לא פעם הדבר לא מסומן, ולא פעם הסימון הוא הפוך. אם לא בודקים עלולים לפתוח בטעות את המים החמים ואז תתעורר גם שאלה לא פשוטה האם נכון יותר להשאיר את הברז פתוח או לסגור אותו בשבת (יש על כך הערה ארוכה באורחות שבת ח"א, ע"ש).

יישר כח גדול ותזכו להמשיך בהגדלת תורה / רפאל רויטל.

"ג'יהאד הוא הדרך"

הספר "ג'יהאד הוא הדרך" מאת מוסטפה משהור, מי שהיה בין 1996 ל-2002 מנהיג "האחים המוסלמים" במצרים, תורגם לאחרונה לאנגלית על ידי "מבט לתקשורת הפלסטינית". על פי משהור, מטרת "האחים המוסלמים" היא להגיע לשלטון מוסלמי בעולם כולו. זו אינה החלטה שרירותית, אלא יש לה הנמקה: כך אללה תכנן את העולם וזהו רצונו - שבני האומה הנעלה ביותר בין בני האדם יהיו במעמד הראוי להם: אדוני העולם ומורי האנושות.

ה"אח" המוסלמי מוסטפה משהור גם מסביר, כי ג'יהאד הוא חובה אישית להדיפת מתקפת-הכופרים על ה"אומה" האיסלאמית: "בעיות העולם המוסלמי כגון פלסטין, אפגניסטן, סוריה, אריתריאה, או הפיליפינים, אינן של טריטוריות ולאומים, אלא של אמונה ודת. הן בעיות של איסלאם ושל מוסלמים, ואינן יכולות להיפתר במו"מ או בהכרה בזכותו של האוייב לאדמה מוסלמית שגנב. האפשרות היחידה היא ג'יהאד למען אללה, וזוהי הסיבה שג'יהאד הוא הדרך". בהתאם, השמאל שלנו נחלק לשני מחנות. האחד שאינו יכול לקבל את דבריו של האח, כי בשום אופן אינו מוכן לקבל את המסקנה ההכרחית הנובעת מהם, שהימין הלאומי-ציוני צודק. ואילו המחנה השני החליט כי אינו יכול לחיות עם דיסוננס קוגניטיבי, ופשוט החליט לאמץ את העמדה המוסלמית, במיוחד את זכותם של המוסלמים להשיב לעצמם את האדמה המוסלמית (כדור הארץ) שאנו האויבים גנבנו חלק ממנה.

בסוד שיח

כשם שפרצופיהם שונים
כך דעותיהם שונות

עיצוב ועריכה גרפית:
גיל ויין עיצוב גרפי
אימייל. gilwein26@012.net.il

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים
בדוא"ל: besod@013net.net